

ТЕМА 1. ПРАВОВА ОХОРОНА АВТОРСЬКИХ ТА СУМІЖНИХ ПРАВ

Заняття 1-2 (тема на 2 заняття).

1 – теоретичні питання 1-6, завдання 1,2, задачі 1, 2, 3, 4

2 – теоретичні питання 7-9, завдання 3, 4, задачі 5, 6, 7

1. Характеристика форм, способів та засобів правової охорони інтелектуальної власності.

2. Засади правової охорони авторських/суміжних прав за міжнародним та національним законодавством

2.1. Характеристика міжнародних актів, права ЄС у сфері правової охорони авторських прав

2.2. Характеристика національного законодавства

3. Державні органи, що розглядають або розслідують справи з питань порушення прав інтелектуальної власності (суди, Держмитслужба, АМКУ, інші)

3. Види та особливості порушень авторських/суміжних прав у цифровому середовищі

4. Характеристика окремих видів порушень: камкординг, кардшейрінг, плагіат, піратство, інші. Дії, що створюють загрозу порушення особистих немайнових та майнових авторських/суміжних прав

5. Форми, способи, засоби захисту майнових, особистих немайнових авторських/суміжних прав

6. Характеристика окремих способів захисту:

6.1. Визнання прав;

6.2. Вимога про припинення та/або заборону вчиняти дії, що порушують авторське право та/або суміжні права чи створюють загрозу їх порушення;

6.3. Вимога про відшкодування збитків, включаючи упущену вигоду;

6.4. Вимога про стягнення доходу, отриманого порушником внаслідок порушення ним авторського/суміжних прав, або стягнення компенсації;

6.4. Вимога про стягнення винагороди, передбаченої законодавством про авторське право і суміжні права;;

6.4. Вимога про компенсацію моральної шкоди;

6.5. Інші способи захисту

7. Механізм захисту та відновлення порушених авторських/суміжних прав у цифровому середовищі. Процедура TAKE DOWN NOTICE. Відповідальність постачальників послуг проміжного характеру

8. Дії, які не вважаються порушенням авторських прав (випадки вільного використання твору). Право добросовісного використання (fair use)

9. Особливості позасудового захисту авторських прав у соціальних мережах (Фейсбук, Інстаграм, Tik-Tok), на платформі в Youtube та у чат-сервісах (Messenger, Telegram, Viber та ін.)

Завдання 1.

Проаналізуйте процесуальні норми (ГПК України) щодо розгляду справ інтелектуальної власності.

Проаналізуйте компетенцію Вищого суду з питань інтелектуальної власності.

Завдання 2.

Ознайомтеся з Порядком реєстрації у митному реєстрі об'єктів права інтелектуальної власності, які охороняються відповідно до закону.

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1034-12#Text>

Ознайомтеся з митним реєстром об'єктів права інтелектуальної власності

<https://cabinet.customs.gov.ua/ipr/reg/overview>.

Яке значення митного реєстру об'єктів права інтелектуальної власності? Проаналізуйте, які об'єкти авторського права внесено у митний реєстр об'єктів права інтелектуальної власності.

Проаналізуйте ст. ст. 398-403 Митного кодексу України

<https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4495-17#Text>

Завдання 3.

На основі статті 18 Закону України «Про академічну доброчесність» проаналізуйте такі види порушень академічної доброчесності, як: відчуження авторства і привласнення авторства.

Визначте, які особисті немайнові та майнові права автора, передбачені Законом України «Про авторське право і суміжні права» можуть бути порушені внаслідок таких дій.

Порівняйте плагіат як порушення авторського права та академічний плагіат за ст. 18 Закону "Про академічну доброчесність" за такими критеріями:

- визначення поняття та ознаки;
- об'єкт посягання;
- суб'єкт порушення;
- види відповідальності;
- розмір шкоди для притягнення до відповідальності.

Чи може недоброчесне використання ШІ призводити до одночасної відповідальності як за академічний плагіат, так і за порушення авторського права, якщо ШІ «навчається» на захищених творах?

Завдання 4.

До композитора звернувся український бренд з проханням написати оригінальну мелодію для їхнього рекламного ролика. Відео буде

трансляватися виключно на території України протягом 1 року (на телебаченні, радіо, YouTube, Instagram та інших платформах).

Порекомендуйте композитору, який договір йому краще укласти, щоб через рік він зміг переробити цю мелодію для використання в інших роботах, та складіть проєкт такого договору.

Задача 1.

25.10.25 молодий науковець В. надіслав до редакції наукового часопису «Право» авторський рукопис своєї статті. 31.10.25 В. отримав відповідь від редакції про прийняття його статті до друку та необхідність внесення плати за публікацію. Через деякий час часопис «Право» разом зі статтею В. вийшов друком.

Однак, ознайомившись із текстом, В. помітив, що стаття зазнала суттєвих змін: було змінено назву, дещо скорочено обсяг вступної частини, змінено структуру висновків. З'ясувалося, що редакція використала інструменти штучного інтелекту для адаптації тексту до редакційних вимог (стиль, структура, формат цитувань). Автор заявив, що такі зміни здійснені без його згоди, спотворюють зміст його наукової роботи та ставлять під сумнів його академічну доброчесність.

Редакція відмовилася від публікації первинного варіанту та спростування, посилаючись на те, що автор, надіславши і оплативши статтю, автоматично погодився з умовами публікації, які передбачають право редакції редагувати рукописи.

Чи є наукова стаття об'єктом авторського права? Що слід розуміти під поняттям «переробка твору»? Чи охоплює поняття «переробка твору» випадки редагування чи адаптації тексту із застосуванням технологій штучного інтелекту відповідно до національного законодавства? Чи мало місце в даному випадку порушення авторських прав? Визначте способи захисту прав авторів наукових статей? Який спосіб захисту слід обрати

науковцю? Дайте правовий аналіз ситуації і запропонуйте її вирішення з посиланням на норми законодавства.

Задача 2.

У квітні 2025 року політолог Віктор вирішив видати збірку творів, спершу отримавши свідоцтво про авторство. 1 травня 2025 року він подав заявку в електронній формі для реєстрації авторського права на Збірку творів «Синопсис політичної думки сучасної України» до Українського національного офісу інтелектуальної власності та інновацій (УКРНОІВІ), долучивши копію твору та квитанцію про сплату збору.

Проте 16 липня 2025 року Віктор отримав рішення про відмову в реєстрації авторського права на цей твір з підстав невідповідності вимогам ч. 1 ст. 433 ЦК України та ч. 1 ст. 6 Закону України «Про авторське право і суміжні права». В рішенні зазначено, що поданий твір не має ознак збірки творів, як складеного твору, а заявник не надав належних доказів творчого добору та упорядкування матеріалів.

Оцініть правомірність рішення УКРНОІВІ про відмову у реєстрації авторського права. Який порядок державної реєстрації авторського права на твір? Чи проводить УКРНОІВІ експертизу/перевірку твору на оригінальність та творчий внесок автора? Який спосіб захисту слід обрати Віктору?

Задача 3.

За умовами ліцензійного договору, укладеного 12.04.2025, продюсерська компанія «Аудіо Плюс» отримала від виробника фонограми право на публічне виконання, доведення до загального відома через інтернет, а також на видачу субліцензій іншим особам щодо фонограми популярного музичного альбому. Згодом, 18.10.2025, сторони уклали додаткову угоду до цього договору, за якою продюсерській компанії «Аудіо Плюс» надано виключну ліцензію на ті самі способи використання

фонограми на території України, з правом забороняти використання об'єкта суміжних прав третіми особами в зазначених межах.

Як з'ясувалося згодом, інша компанія — ТОВ «Музичний Потік» — паралельно здійснює публічне виконання та доведення до загального відома тієї самої фонограми через власний стрімінговий сервіс та радіоефір на території України, причому в той самий проміжок часу, що й «Аудіо Плюс» на партнерських платформах, та за нижчою вартістю підписки. ТОВ «Музичний Потік» посилається на власний ліцензійний договір, укладений з виробником фонограми ще 05.02.2025 р., за умовами якого йому надано невиключне право на публічне виконання, доведення до загального відома та використання в ефірі без територіальних обмежень.

У зв'язку з цим Продюсерська компанія «Аудіо Плюс» звернулася до суду з позовом про: визнання недійсним ліцензійного договору ТОВ «Музичний Потік» з виробником фонограми в частині, що стосується території України та способів використання, передбачених виключною ліцензією та заборону ТОВ «Музичний Потік» подальшого публічного виконання, доведення до загального відома та будь-якого іншого використання фонограми на території України.

Надайте правовий аналіз ситуації та вирішіть спір.

Що слід розуміти під виключною, невиключною та одиничною ліцензією щодо об'єктів суміжних прав? Якою вважається ліцензія на використання об'єкта суміжних прав, якщо її вид прямо не зазначений у тексті ліцензійного договору?

Визначте ефективні, на вашу думку, способи захисту порушених суміжних прав у цій ситуації. Охарактеризуйте такий спосіб захисту, як визнання договору (або його частини) недійсним: правові підстави, наслідки та особливості застосування в справах про порушення суміжних прав.

Задача 4.

Марія П. у 2024 році створила керамічний підсвічник в жовтій, зеленій та блакитній кольоровій гамі у вигляді трьох розгалужених гілок для свічок з геометричним орнаментом, який складався з ромбів і хрестів та зображень ластівок. У 2025 році ТОВ «Гончарна спадщина» розпочало серійне виробництво та продаж підсвічників, які мають ідентичну форму та кольорову гаму, замість ластівок — зображення соколів, також збережено геометричний орнамент, але з додаванням зображення калини.

Зображення створено за допомогою III Google Gemini 3 Pro

Марія П. подала позов до суду з вимогою припинити порушення авторських прав, вилучити з обігу контрафактні вироби та стягнути з відповідача компенсацію у розмірі 100 мінімальних заробітних плат.

Компанія стверджує, що їхній підсвічник створений у стилі опішнянської кераміки, яка є елементом нематеріальної культурної спадщини України (внесена до Національного переліку у 2012 році відповідно до наказу Міністерства культури України від 14.12.2012 № 1521), і тому елементи дизайну належать до публічного надбання, і не можуть бути об'єктом авторських прав.

Вирішіть спір. Чи належний спосіб своїх прав захисту обрала Марія П.? Які аргументи для заперечення (відзиву) може використати відповідач? Чи є співмірним розмір компенсації, яку має намір стягнути позивач з відповідача, порушеним правам автора?

Задача 5.

Синоптик Микола Мінливий веде популярний телеграм-канал, де щодня публікує відео з прогнозом погоди на наступний день. Завдяки оригінальним текстам з гумористичними вставками канал швидко набув популярності, а стиль Павла став впізнаваним серед аудиторії.

Через кілька місяців на інстаграм-сторінці, яка належить Сергію Сонячному почали публікуватися ідентичні тексти з відео, як власний контент. Микола скерував кілька офіційних листів-вимог до адміністратора із проханням видалити контент. У відповідь він отримав повідомлення, що «прогноз погоди не охороняється авторським правом», адже має характер звичайної прес-інформації і тому він не вважає свої дії порушенням. Реакції у вигляді видалення контенту не було.

Чи охоронятимуться тексти з відео Миколи, як об'єкт авторського права? Чи містять дії Сергія ознаки плагіату? Як може діяти Микола щоб врегулювати спір в позасудовому порядку? Який спосіб захисту порушених прав слід обрати Миколі, якщо не вдасться вирішити спір в позасудовому порядку?

Задача 6.

У 2025 році на талант-шоу «Я зірка» (виробництво телеканалу «Світло Ефіру») учасник-пародист виконав комедійний номер, імітуючи голоси суддів, ведучого та політиків. У номері використано фрагменти оригінальної музики шоу (вступна мелодія, джінгл кнопок), стилізовані костюми та декорації сцени. Компанія «Ефірна Зірка Продакшн» подала позов проти учасника-пародиста про порушення авторських та суміжних прав вимагаючи: припинення поширення відео, вилучення матеріалів з обігу, стягнення компенсації, посилаючись на крадіжку ідеї шоу, шкоду репутації каналу та плутанину серед глядачів.

Пародист заперечує порушення, посилаючись на виняток для пародії, тим паче номер сатиричний, не конкурує з оригіналом та не завдає економічної шкоди.

Чи мало місце порушення авторських/суміжних прав? Які перспективи їх захисту у даній ситуації?

Задача 7.

У 1989 році пара художників Іван та Дарина Макарчук створили керамічну фреску «Безмежність» для ресторану «Трипілля» у місті Києві. У 2019 році місцева влада продала будівлю, а новий власник «ФайнКухня», виявив азбест у фресці. В результаті фреска була демонтована, а керамічні елементи зняті зі стіни та утилізовані. Спадкоємці митців звернулися до власників ресторану з питаннями щодо подальшої долі демонтованих елементів, але безуспішно, тому подали позов проти ТОВ «ФайнКухня» про порушення авторських прав.

Які права автора успадковуються? Чи спадкоємці мають право вимагати збереження цілісності твору? Чи передбачений українським правом обов'язок зберігати твори авторів? Які обов'язки покладаються на власника матеріального об'єкта, у якому втілено твір, перед демонтажем та

знищенням? Чи вважається повне знищення твору «посяганням на право на недоторканність твору» у розумінні ст. 439 ЦК України? Чи можна вважати демонтаж «використанням твору» без дозволу, чи це лише припинення існування твору?